

Рівненський державний  
гуманітарний університет

# Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів  
здобувачів вищої освіти

№ 10  
2024

Рівненський державний гуманітарний університет  
Психолого-природничий факультет

## **Студентський дайджест**

**збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти**

**Випуск 10**

**Рівне, 2024**

**Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.**  
Випуск 10. Рівне : РДГУ, 2024. 110 с.

***Головний редактор:***

**Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

***Виконавчий редактор:***

**Корчакова Наталія Вікторівна** – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

***Члени редакційної колегії:***

**Павелків Віталій Романович** – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

**Безлюдна Валентина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

**Юрчук Олена Сергіївна** - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ  
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

5. Іванов В. М., Литовченко І. В. Діти в Інтернеті: сучасна статистика життя у віртуальному світі. Київ : Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2020. 54 с.

УДК [316.614.5:316.48]:316.47

## СІМЕЙНІ КОНФЛІКТИ ЯК СКЛАДОВА МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОДРУЖНІХ ПАР

Сапронова Катерина, здобувач ОС «магістр»

спеціальність 053 «Психологія», І курс, РДГУ

Науковий керівник: Назарець Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

**Постановка проблеми.** Сімейні конфлікти є однією з найпоширеніших і водночас найскладніших проблем у взаємодії подружніх пар. Вони можуть мати як конструктивний, так і деструктивний вплив на подружні стосунки. Важливість дослідження сімейних конфліктів як складової міжособистісної взаємодії подружніх пар зумовлена необхідністю розробки ефективних стратегій для гармонізації подружніх стосунків.

**Мета дослідження:** теоретично дослідити вплив сімейних конфліктів на міжособистісну взаємодію подружніх пар.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Стосунки є невід'ємною частиною нашого існування в суспільстві. Історичний розвиток міжособистісних відносин пройшов довгий та складний шлях, змінюючись під впливом соціально-економічних умов, релігії, політики та культури. Ключовими віхами цього розвитку є еволюція форм соціальних, родинних, романтичних та професійних взаємин.

Сучасне суспільство ХХІ століття характеризується індивідуалізацією, рівністю цінностей, партнерськими підходами та акцентом на особистісному розвитку. Різноманітність форм співжиття, таких як цивільні партнерства, одностатеві шлюби та шлюбні контракти, надає можливість індивідам обирати формат побудови стосунків, що найбільше відповідає їхнім потребам.

Теми гендерної рівності та прав ЛГБТ+ стають актуальними у суспільному дискурсі, сприяючи поступовому прийняттю різноманітних форм сімейних відносин. Інноваційні технології, соціальні мережі, платформи для знайомств та інтернет, трансформують способи знайомства й комунікації, тим самим відкриваючи можливості для підтримки відносин на відстані та розширення соціального і романтичного кола.

Сучасні стосунки характеризуються гнучкістю, орієнтацією на індивідуальні цілі, взаємною підтримкою та повагою до особистісних меж, що підкреслює їх адаптивність до викликів і потреб сучасного світу.

Кожна сім'я – це унікальний світ зі своїми правилами, традиціями та стосунками. Протягом перших двох років спільного життя формується стиль пари – спосіб організації їхньої взаємодії, розподіл ролей і обов'язків. Головне завдання пари в цей період – знайти зручний для обох стиль життя та забезпечити комфорт для обох.

Спостереження психологів свідчать, що поняття «конфлікт у сім'ї» викликає переважно негативне ставлення. Це пов'язано з когнітивними та емоційними аспектами сімейних стосунків, а також із вкоріненими стереотипами, такими як:

- конфлікт небезпечний, оскільки може зруйнувати стосунки;
- конфлікт шкідливий, оскільки створює образ «сварливої» людини;
- конфлікт болісний, оскільки нагадує про минулі сварки в сім'ї.

Проте, якщо правильно розуміти природу та шляхи вирішення конфлікту, тоді він може бути початком глибших і більш гармонійних відносин. Конфлікт часто є сигналом про накопичене незадоволення або напругу, яка вимагає змін, тому, важливо сприймати його як можливість для вдосконалення.

Однією з важливих проблем, що призводять до конфлікту, є невміння виражати негативні емоції конструктивно. Гнів, роздратування, розпач, як і позитивні почуття, потребують обговорення. Навчання здорового вираження емоцій сприяє розвитку стосунків і взаєморозуміння [1].

Сімейним конфліктом, як правило, вважають появу суперечностей між двома членами цієї сім'ї, кожен з яких починає відстоювати свою точку зору, яка відповідно на думку кожного є значущою.

Теоретичний аналіз психологічної літератури дозволив виокремити такі причини сімейних конфліктів, як:

- незадоволення потреби відчувати себе важливим і цінним, неповага почуття гідності з боку партнера. Натомість, взаємини, засновані на підтримці, емоційному комфорті й увазі, допомагають людині відчувати себе потрібною поряд з партнером;
- брак позитивних емоцій (відсутність ласки, турботи, розуміння);
- неадекватні рольові очікування (до шлюбу кожен із подружжя формує уявлення про роль майбутнього партнера, спираючись на досвід батьків, знайомих, книги та фільми. Коли рольові очікування не збігаються з реальністю, виникає розчарування та конфлікти);
- несумісність характерів, неповага, грубість (несумісні за характером люди часто стикаються з конфліктами через дрібниці й абсурдні причини. Цього можна уникнути, якщо один із партнерів зробить зусилля для самоконтролю);
- різниця поглядів на спільне подружнє життя, виховання дітей, ставлення до батьків або родичів (сучасні жінки очікують від чоловіків більш активної участі у вихованні дітей. Безвідповідальність чи надмірні вимоги до себе з боку кожного з партнерів можуть ускладнити виконання виховних обов'язків);
- обмеження свободи, активності дій, самовиразу членів сім'ї (кожен з партнерів прагне до самореалізації, при тому обмежуючи цілі другого партнера);
- девіантна або делінквентна поведінка одного із членів сім'ї (алкоголізм, наркоманія, позбавлення волі);
- авторитаризм, аб'юзивні, насильницькі, жорсткі стосунки, в яких один партнер шляхом насильства порушує особисті кордони іншого з метою придушення волі та підкорення;
- грубе втручання родичів в подружні стосунки;
- сексуальна дисгармонія партнерів (сексуальна несумісність може виникати через відмінність темпераментів; розходження еротичних смаків і пристрастей; різницю в досвіді; різне ставлення до сексу). Якщо сексуальна несумісність у шлюбі приводить одного з членів подружжя до незадоволеності життям, то привід до конфлікту в наявності.

Сімейний конфлікт суттєво впливає на психологічний стан членів родини, спричиняє тривогу та напругу. Повне відчуття незадоволеності виникає у випадках, коли реальність не відповідає очікуванням, які ставляться до сімейного життя, що, своєю чергою, може провокувати емоційні зриви та нестабільність у поведінці.

На думку В. Станчишина, сім'ю необхідно не лише плекати, а й активно формувати, оскільки її успіх залежить не лише від мрій, але й від наполегливої праці, яка забезпечує стійкість і єдність родини [3, с.29]. Створення сім'ї є початком тривалого шляху, що може включати різні виклики, проте за умови спільної роботи та взаємної підтримки ці труднощі можуть бути подолані.

Для досягнення компромісного рішення під час конфлікту, партнери мають визнати, що конфлікт є не вигідним для обох та запропонувати його зупинити, визнати свої помилки, зробити поступки, де це є можливе, висловити свої побажання, щодо поступок протилежної сторони, намагатися без агресії та негативу виражати свої емоції [4]. У разі загострення ситуації, варто спробувати повернутися до розмови в більш спокійній атмосфері та прийти до спільного розв'язання проблеми.

**Висновки.** Отже, недостатня розвиненість зв'язку між партнерами може призвести до втрати взаєморозуміння та пошуку емоційної підтримки поза межами сім'ї, що створює

передумови для виникнення конфліктів. Водночас, ці проблеми можуть бути попереджені через систематичну роботу над розвитком та гармонізацією стосунків. У разі виникнення конфліктних ситуацій, і за умови взаємного бажання зберегти шлюб, доцільним є звернення до кваліфікованих фахівців для ідентифікації та усунення причин конфлікту.

Для забезпечення гармонійних сімейних відносин важливо враховувати право кожного з партнерів на власний світогляд, а також наявність спільних точок перетину в їхніх поглядах. Необхідним є розвиток навичок взаємного слухання та розуміння, спільного проведення часу, формування спільних звичок та інтересів, які сприятимуть зміцненню взаємозв'язку у перспективі.

Подальше вивчення цієї проблематики передбачає застосування емпіричних методів, зокрема анонімного анкетування, яке дозволить виявити основні чинники сімейних конфліктів та визначити обставини, за яких конфлікти сприяють зміцненню родини, а також ситуації, у яких оптимальним рішенням є розірвання стосунків.

#### Список використаних джерел

1. Гісем Т.О. Психологічний аналіз сімейних конфліктів. Київ, 2009. [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.li/shfqps> (дата звернення 20.11.2024 р.)
2. Ващенко І.В., Кондрацька Л.В. Особливості сімейних взаємин у сучасних подружніх парах. *Наука і освіта*. Київ, 2005. №3-4.
3. Станчишин В. Для стосунків потрібні двоє. Київ, 2024. 29 с.
4. Романишин А.М., Черевичний С.В. та ін. Профілактика та вирішення конфліктів у сім'ях військовослужбовців: практ. посіб. Київ, 2023. 40 с.

УДК 159.923.35

### РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Супрунюк Олена, здобувач ОС «магістр»,  
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ

Науковий керівник: Ставицька О.Г., кандидат психологічних наук, доцент

**Постановка проблеми.** У молодшому шкільному віці дитина проходить важливий етап емоційного розвитку, який є базою для формування гармонійної особистості. Саме в цей період діти вчаться розпізнавати та розуміти свої емоції, що є важливою навичкою для подальшого життя. Молодший шкільний вік розкривається особливою емоційною вразливістю, чуйністю та сприйнятливістю. Однак, сучасні тенденції показують зниження рівня чуйності й емпатії серед дітей. Вони часто не в змозі адекватно виражати та контролювати власні почуття, що може призводити до труднощів у спілкуванні з однолітками та дорослими.

Проблема виникає також через недостатню увагу дорослих до емоційної сфери дитини. Своєчасна підтримка з боку батьків, педагогів і психологів допомагає дітям навчитися ідентифікувати свої почуття, а також справлятися з негативними емоціями без шкоди для себе та оточення. Відсутність такої підтримки може негативно вплинути на самооцінку дитини, її здатність до адаптації в суспільстві, що проявляється через труднощі в комунікації, замкнутість чи, навпаки, агресивність.

Емоційна грамотність дає школярам можливість краще розбиратися в емоційному функціонуванні людей, досягати успіху в спілкуванні з вчителями і однолітками, вирішувати конфлікти, розуміти себе, свої бажання і потреби, причини власних вчинків та ставити перед собою цілі і вдало їх досягати. Все це позитивно впливає на поведінку в школі і поза школою, а також на ефективне засвоєння знань. Розвиток емоційного інтелекту значно

## ЗМІСТ

| <b>Частина 1.<br/>ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ</b>                                                                                |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Аладько Тетяна</b> Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни                                                 | <b>3</b>  |
| <b>Бондар Альона</b> Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя                                  | <b>6</b>  |
| <b>Бондар Альона</b> Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям                                                  | <b>8</b>  |
| <b>Боярчук Мар'яна</b> Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу                                                      | <b>10</b> |
| <b>Василюк Марія</b> Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни                                                                     | <b>12</b> |
| <b>Верстляр Ярослава</b> Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера                                                                 | <b>15</b> |
| <b>Горшковська Лілія</b> Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору                                          | <b>18</b> |
| <b>Гуцуляк Ангеліна</b> Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку                                                                  | <b>19</b> |
| <b>Данильченко Олександр</b> Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь                                               | <b>23</b> |
| <b>Дем'янюк Любов</b> Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану                                                | <b>26</b> |
| <b>Карпова Жанна</b> Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах                                                                      | <b>28</b> |
| <b>Катеринчук Дарія</b> Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці                                                | <b>30</b> |
| <b>Ковальчук Олена</b> Психологічні чинники депресії у підлітковому віці                                                                             | <b>32</b> |
| <b>Косяк Тетяна</b> Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу | <b>35</b> |
| <b>Кравцова Світлана</b> Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії               | <b>38</b> |
| <b>Кравчук Ірина</b> Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз                                                                       | <b>40</b> |
| <b>Любчик Олександра</b> Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації                                 | <b>44</b> |
| <b>Луцак Ольга</b> Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку                                                               | <b>47</b> |
| <b>Малафей Вікторія</b> Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів                                       | <b>50</b> |
| <b>Малютіна Олександра</b> Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки                                       | <b>52</b> |
| <b>Мельник Людмила</b> Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,                                                                   | <b>54</b> |

|                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку                                                                                   |     |
| <b>Мельничук Оксана, Піонтковська Діана</b> Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь                           | 56  |
| <b>Оздемір Оксана</b> Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів                                               | 59  |
| <b>Омелич Григорій</b> Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри                         | 62  |
| <b>Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія</b> Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців                 | 65  |
| <b>Пермінова Наталія</b> Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану                                                     | 68  |
| <b>Помаранський Валентин</b> Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України | 71  |
| <b>Рабош Наталія</b> Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення                                                                      | 74  |
| <b>Рожко Олена</b> Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці                                                            | 77  |
| <b>Сабат Єлизавета</b> Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників                                                         | 79  |
| <b>Сапронова Катерина</b> Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар                                                 | 82  |
| <b>Супрунюк Олена</b> Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями                            | 84  |
| <b>Хома Людмила</b> Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни                                                                        | 87  |
| <b>Яницька Ольга</b> Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання                          | 89  |
| <b>Ясковець Тетяна</b> Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості                                                    | 92  |
| <b>Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ:<br/>«СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)</b>                                          |     |
| <b>Лазарчук Яна</b> З Україною в серці                                                                                                          | 95  |
| <b>Власюк Вікторія</b> Птах світла                                                                                                              | 96  |
| <b>Галюк Світлана</b> Разом непереможні!                                                                                                        | 97  |
| <b>Дубич Ольга</b> Хосмко та чарівний метелик                                                                                                   | 98  |
| <b>Жмура Світлана</b> Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав                                                                                  | 99  |
| <b>Ковальчук Соломія</b> Слідуй світлу в своєму серці                                                                                           | 100 |
| <b>Левчук Андрій</b> Лисичка та чарівна квітка                                                                                                  | 101 |
| <b>Максимчук Маргарита</b> Дикий вогонь                                                                                                         | 101 |
| <b>Михасик Ольга</b> Казка про білочку Марисю та її страх                                                                                       | 102 |

|                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|                                                                                                    |     |
| <b>Шелест Марія</b> Казка про мишеня та велике бажання                                             | 103 |
| <b>Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»</b>               |     |
| <b>Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна</b> Вони просто чекали нашої смерті | 105 |
| <b>Галаган Крістіна</b> Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей                    | 107 |

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

## СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

*Випуск 10*

Упорядники:

**проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.**

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.  
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»  
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру  
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.